

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК
ФУНДАЦІЯ РОЗВИТКУ ДВОМО
ВНОСТІ «EDUNOWA»

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Збірник тез доповідей
V Міжнародного науково-методичного семінару
та матеріалів Олімпіади знань про Польщу
«Луцькі Діалоги з польською культурою – 2024»*

Київ – Луцьк – Варшава, 14–18 жовтня 2024 року

Луцьк
Вежа-Друк
2024

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри
полоністики і перекладу
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 15 жовтня 2024 року)

ОРГАНІЗАТОРИ:

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Полоністичний Бюлетень Польської академії наук
Фундація розвитку двомовності «Edupova»
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Інститут Польщі
Факультет філології та журналістики
Навчально-наукова лабораторія українсько-польського перекладу
Навчально-науковий інститут неперервної освіти

Голова оргкомітету:

Анатолій Цьось, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки, доктор фізичного виховання і спорту, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Наукові керівники:

Наталія Богданець-Білокаленко, доктор педагогічних наук, завідувач відділу навчання мов національних меншин і зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України;

Світлана Сухарєва, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету, координатор Інституту Польщі;

Наталія Цьолик, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету, координатор Інституту Польщі, завідувач Науково-навчальної лабораторії українсько-польського перекладу;

Лілія Лавринович, декан факультету філології та журналістики, кандидат філологічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки;

Світлана Степанюк, завідувач відділу гуманітарних дисциплін, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти;

Олег Дикий, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти ВНУ ім. Лесі Українки, кандидат педагогічних наук, Волинський національний університет імені Лесі Українки.

С 34 **Стан і перспективи методики вивчення польської мови у закладах середньої та вищої освіти:** зб. тез доповідей ; Київ – Луцьк – Варшава, 14–18 жовт. 2024 р. – Луцьк : Вежа-Друк, 2024. – 257 с.

Тези міжнародного семінару (14–18 жовтня 2024 року, Інститут педагогіки НАПН України - Волинський національний університет імені Лесі Українки - Полоністичний бюлетень ПАН) присвячені дослідженню методики викладання польської мови у закладах середньої та вищої освіти, її лінгвістичним, літературознавчим і перекладознавчим аспектам, а також зв'язку з іншими суміжними дидактичними дисциплінами. Звернено увагу на інноваційні методи вивчення іноземної мови в умовах цифрового розвитку суспільства. Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

УДК 373.016:811.162.1+811.162.1:378.016(08)

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024

© Факультет філології та журналістики, 2024

© Інститут Польщі, 2024

© Навчально-наукова лабораторія українсько-польського перекладу, 2024

© Навчально-науковий інститут неперервної освіти, 2024

© Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2024

ЗМІСТ

Baj Olena, Sterenczuk-Bohdanowa Natalia	
Ludowy styl mówienia w powieści Władysława Reymonta «Chłopi».....	6
Krzysztof Nadija	
Obraz polskiego miasta w trylogii kryminalnej Zygmunta Miłoszewskiego.....	10
Бай Олена	
Творчий шлях В. Шимборської до Нобелівської премії	13
Білань Ірина (науковий керівник: Бай Олена)	
Складносурядні синтаксичні зв'язки в романі Миколи Лозинського «Книга»	16
Боднарчук Ірина (науковий керівник: Сухарєва Світлана)	
Особливості молодіжної тематики у повісті Ізабелли Сови «Смак свіжої малини»	19
Будько Мар'яна (науковий керівник: Полежаєва Тетяна)	
Фраземіка в контексті творчості Віслави Шимборської	22
Вакуліна Карина (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Зародження епохи позитивізму в Польщі в ХІХ ст.....	27
Васейко Юлія, Котушко Ірина	
Функції прикметників на позначення емоцій у романі «Вогнем і мечем».....	30
Василенко Юлія (науковий керівник: Полежаєва Тетяна)	
Особливості найпопулярніших польських молодіжних сленгізмів	34
Васянович Ганна (науковий керівник: Вікторія Остапчук)	
Мотивна парадигма фразок Станіслава Кошевського.....	37
Вишневська Оксана	
До питання інтерпретації поетичного тексту здобувачами освіти.....	40
Горела Карина (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Візія України у творчості Богдана Юзефа Залеського	44
Грицевич Юрій	
Полонізми в тексті повісті «Царівна» О. Кобилянської.....	48
Давидюк Софія-Олександра (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Авторські неологізми у творчості Ю. Тувіма.....	52
Демусь Аліна (науковий керівник: Бай Олена)	
Сленгова лексика в сучасному польському медіапросторі	57
Демченко Наталія, Чала Анна	
Мовні засоби впливу в сучасній польській рекламі: лексичні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні	60
Діхтярук Ганна (науковий керівник: Васейко Юлія)	
Маніпуляції в медіапросторі: специфіка функціонування	65
Дудай Каріна (науковий керівник: Яручик Віктор)	
Граматичні трансформації під час перекладу публіцистичних текстів видання «Gazeta Wyborcza» на українську мову.....	68
Дудник Альбіна (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Творчість Адама Міцкевича раннього періоду	72
Кійко Дарія (науковий керівник: Полежаєва Тетяна)	
Стилістичні засоби реалізації польських прислів'їв і приказок про добро і зло в польській мові	75
Климчук Марія (науковий керівник: Бай Олена)	
Мовно-стилістичні особливості пейзажної лірики Яна Каспровича.....	78
Кметь Надія (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Проблематика поетичної творчості Антонія Слонімського	81
Колган Олена, Колган Тетяна	
Розвиток країнознавчої компетентності студентів засобами краєзнавства під час вивчення польської мови як іноземної.....	85
Колеснікова Юлія	

Формування загальнокультурної компетентності засобами взаємодіяції історико-полоністичного контенту: виклики, можливості, перспективи	89
Кушнарєва Марина, Маторіна Наталя	
Про використання вчителем-словесником <i>перекладацької лабораторії</i> як активної форми навчання у ЗЗСО	94
Лоза Юлія (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Картини української природи й побуту в поемах Юліуша Словацького «Beniowski» «Sen srebrny Salomei»	99
Ляшук Наталя (науковий керівник: Васейко Юлія)	
Мовні засоби впливу в сучасній польській рекламі: лексичні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні	102
Ляшук Наталя (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Перекладацька версія Дмитра Павличка вірша «Tumczasem» Ципріана-Каміля Норвіда	105
Мазурчук Олег	
Фізичне виховання як необхідний компонент інтегрального розвитку студента-полоніста.....	109
Маторіна Наталя	
Актуальний дидактичний матеріал у контексті вивчення польської мови та літератури у ЗВО (на матеріалі творчої спадщини Бруно Шульца).....	112
Махновець Дарина (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Вербальне наповнення вірша «Samotność» Ципріана Каміля Норвіда та його перекладу українською мовою.....	115
Мельник Валерія (науковий керівник: Васейко Юлія)	
Аудіовізуальний переклад з польської на українську мову серіалу «Dziewczyny ze Lwowa»/«Наші пані у Варшаві»	119
Мельник Людмила (науковий керівник: Остапчук Вікторія)	
Еквівалентність перекладу польських фразеологізмів українською мовою	124
Михалюк Юлія (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Перекладацька рецепція вірша «Liczba Pi» Віслави Шимборської.....	127
Музичук Аліна (науковий керівник: Сухарєва Світлана)	
Феміністичні мотиви польської жіночої прози	131
Новосад Вероніка (науковий керівник: Васейко Юлія).	
Засоби реалізації категорії ввічливості у діловому польському спілкуванні	134
Онопрійчук Олександра (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Перекладознавчий аналіз вірша «Spartakus» Ципріана Каміля Норвіда	137
Остапчук Вікторія	
Мовні ресурси відтворення в перекладі словесно-образної структури оригіналу (на матеріалі поеми А. Міцкевича «Pan Tadeusz» і перекладу М. Рильського).....	140
Панас Вікторія (науковий керівник: Вікторія Остапчук)	
Інтерактивні методи викладання польської мови для іноземців: традиційний vs інноваційний підхід	143
Пашкевич Катерина (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Інтерактивні методи викладання польської мови для іноземців: традиційний vs інноваційний підхід	147
Полежаєва Тетяна, Дубій Ангеліна	
Польський сленг і його джерела.....	150
Сахарук Анастасія (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Порівняльний аналіз поезії Віслави Шимборської «Trochę o duszy» та її перекладу	154
Сідельник Вікторія (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Вірш «Czemu nie w chórze?» Ципріана Каміля Норвіда та переклад Дмитра Павличка: зіставний аналіз.....	157
Скібіцька Ольга (науковий керівник: Оксана Вишневська)	
Вірш «Możliwości» Віслави Шимборської та його переклад українською: зіставний аналіз.....	161
Скібіцька Ольга (науковий керівник: Цьолик Наталя)	
Лексичні особливості науково-технічного перекладу	164

Срюбко Ірина (науковий керівник: Вікторія Остапчук)	
Лексико-семантичне поле концепту <i>любов</i> (<i>miłość</i>) у польській та українській фразеології	166
Сухарєва Світлана	
Міжнародний проєкт як метод формування перекладацьких здібностей полоніста: досвід і перспективи.....	169
Сухарєва Світлана, Кваша Оксана	
Ідейні цінності «покоління Колумбів» до проблеми актуалізації творчості воєнних літераторів	172
Темнікова Інна, Темніков Володимир, Маторіна Наталя	
Міжпредметні мовно-літературні зв'язки на заняттях зарубіжної літератури як шлях до більш ґрунтовного розуміння художнього твору (на матеріалі творчості польських письменників).....	175
Толошна Альона (науковий керівник: Полежаєва Тетяна)	
Подолання культурної травми в жанрі горор (на прикладі роману І. Остаховича «Noc żywych Żydów»).....	180
Цьолик Наталія	
Розвиток умінь нотування у послідовному перекладі: початкові вправи як основа ефективного методу.....	183
Цьолик Наталія, Михалюк Юлія	
Анімалістичні образи у фразеології: порівняльний аналіз українських та польських виразів.....	186
Чепурко Софія (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Лексичний та композиційний аналіз вірша «Allegro ma non troppo» Віслави Шимборської та його перекладу на українську мову.....	189
Чепурко Софія (науковий керівник: Цьолик Наталія)	
Фальшиві друзі перекладача у фразеології (польсько-англійський контекст).....	191
Шелудченко Світлана, Яручик Олесь	
The importance of critical thinking in foreign language lessons.....	194
Шкарадюк Тетяна (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Проблема еволюції стилю Стефана Жеромського.....	198
Шнит Юлія (науковий керівник: Бай Олена)	
Теоретичні аспекти вивчення словесно-психологічного портретування.....	202
Шостак Мар'яна (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Творча концепція Яна Лехоня.....	205
Шумик Анна (науковий керівник: Вишневська Оксана)	
Порівняльний аналіз поезії «Kot w pustym mieszkaniu» Віслави Шимборської та його перекладу українською.....	210
Шумик Анна (науковий керівник: Цьолик Наталія)	
Економічна та юридична лексика в контексті польсько-українського перекладу	213
Шумська Інна (науковий керівник: Лавринович Лілія)	
Відображення травми в художньому репортажі Вітольда Шабловського «Sprawedliwy zdrajsu»	216
Яручик Віктор, Волочнюк Ірина	
Специфіка кіноперекладу: види та проблематика.....	219
Яручик Олесь (науковий керівник: Шелудченко Світлана)	
Концепція критичного мислення в освіті	224
Яручик Олесь (науковий керівник: Яручик Ольга)	
Методи розвитку критичного мислення учнів на уроках іноземної мови	228
Яручик Ольга	
Techniki nauczania czytania w języku obcym.....	232
Яручик Ольга, Верейко Іванна	
Багатогранність образу України в збірках Ю. Лободовського «Пісня про Україну» та «Золота грамота»	236
Materiały olimpiady «Łuckie Dialogi z Kulturą Polską – 2024» (uloż. Jerzy Kowalewski).....	241

Ольга Яручик – кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Techniki nauczania czytania w języku obcym

Czytanie to złożony proces poznawczy polegający na dekodowaniu symboli wyrowadzenie znaczenia. Jest to forma przetwarzania języka. Czytanie w nauce języków obcych odgrywa kluczową rolę, ponieważ umożliwia rozwijanie wielu kompetencji językowych, w tym słownictwa, gramatyki, rozumienia tekstu oraz umiejętności krytycznego myślenia [2].

Przed rozpoczęciem czytania konieczne jest:

- ustalić cel czytania;
- zrozumieć cel autora przed napisaniem dzieła;
- przejrzeć to, co już wiesz i chcesz się dowiedzieć na ten temat;
- przejrzeć tekst z wyprzedzeniem, aby zapoznać się z jego strukturą, zapoznanie się z tytułami, tabelami, słownikiem itp.;
- przewidzieć treść tekstu i pytać o nią. Jeśli autorzy podali pytania do dyskusji, przeczytać je i spróbować odpowiedzieć;
- zwracać uwagę na wszelkie zadawane pytania do dyskusji (czasami na końcu tekstu)

Podczas czytania:

- łatwo dodawać adnotacje i zaznaczać (oszczędnie) fragmenty tekstu, przypominać sobie o ważnych lub interesujących pomysłach;
- sprawdzić swoje przewidywania i znaleźć odpowiedzi na pytania;
- używać nagłówek i słów przejściowych do definiowania relacji w tekście;
- utworzyć listę innych nieznanymi słów do określenia później;
- spróbować określić znaczenie nieznanymi słów, określając ich związek z główną ideą;
- dopasować tekst do tego, co już wiesz na dany temat;
- robić przerwy (w razie potrzeby podzielić tekst na segmenty).

Po przeczytaniu warto:

- streścić tekst własnymi słowami;
- porozmawiać z kimś o pomysłach autora, aby sprawdzić, czy rozumiesz;
- zidentyfikować i ponownie przeczytać trudne fragmenty tekstu;
- podkreślić słowa specjalne i umieścić je w słowniku, a także ćwiczyć

ich używanie [3].

Zidentyfikowaliśmy więc główne strategie czytania akademickiego w języku obcym. Są cztery z nich: strategia przed rozpoczęciem czytania, w trakcie w trakcie czytania i po nim. Powyższe czynniki odgrywają nieuniknioną rolę strategii czytania w językach obcych. Przede wszystkim oferują najbardziej optymalną koncepcję rozwoju umiejętności czytania dla ucznia. Oni mające na celu ogólne zrozumienie tego, co jest czytane, a tym samym aktywną pracę mózgu. Czytając, człowiek powinien przeanalizować przekazane mu informacje, ustawić dodatkowe pytania, określić znaczenie nieznanego słownictwa i podsumować to, co zostało przeczytane własnymi słowami [4].

W procesie nauki języka obcego stosuje się różne podejścia do czytania, które zależą od poziomu zaawansowania uczniów, celów lekcji, a także rodzaju tekstu. Czytanie dzielimy na intensywne oraz ekstensywne.

Czytanie intensywne to dokładne i szczegółowe przetwarzanie tekstu, którego celem jest pełne zrozumienie każdego fragmentu. Uczniowie koncentrują się na analizie struktury zdań, znaczeń słów, idiomów oraz zawłości gramatycznych.

Cechą charakterystyczną takiego czytania jest skupienie na krótkich tekstach, takich jak artykuły, fragmenty literatury, dialogi, które są bogate w nowe słownictwo i struktury gramatyczne. Nauczyciel często omawia trudniejsze słowa i wyrażenia, wyjaśniając ich znaczenie oraz kontekst, w jakim są używane. Ćwiczenia polegają na pytaniach szczegółowych dotyczących treści oraz analizie struktury tekstu. Uczniowie mogą być proszeni o tłumaczenie tekstu lub pisanie jego streszczeń w języku ojczystym lub obcym [3].

Takie czytanie pomaga w rozwijaniu precyzyjnych umiejętności językowych, zwłaszcza w zakresie gramatyki i słownictwa. Jest szczególnie przydatne na wyższych poziomach zaawansowania, gdzie uczniowie muszą nauczyć się radzić sobie z bardziej skomplikowanymi tekstami. Może być czasochłonne i nieco męczące dla uczniów, ponieważ wymaga dużej koncentracji i szczegółowej analizy. Niezalecane jako jedyne podejście, ponieważ ogranicza rozwój umiejętności płynnego czytania.

Czytanie ekstensywne polega na czytaniu większych ilości tekstu w celu ogólnego zrozumienia, bez analizowania każdego szczegółu. Uczniowie czytają teksty, które są na ich poziomie lub nieco wyżej, ale bez potrzeby tłumaczenia każdego nieznanego słowa.

Cechą charakterystyczną takiego czytania jest skupienie na dłuższych tekstach, takich jak książki, powieści, artykuły prasowe, blogi czy

opowiadania. Celem jest zrozumienie głównych idei i ogólnej treści, a nie analiza szczegółowa. Uczniowie skupiają się na ogólnym sensie tekstu i czerpią przyjemność z lektury. Nauczyciel zachęca do samodzielnego czytania w wolnym czasie, aby zwiększyć płynność i zrozumienie języka.

Czytanie ekstensywne sprzyja rozwijaniu płynności w czytaniu oraz poprawia rozumienie globalnych treści. Uczniowie mogą zanurzyć się w teksty, które ich interesują, co zwiększa motywację do nauki i przyjemność z czytania. Może nie być wystarczające dla uczniów, którzy potrzebują bardziej szczegółowej wiedzy na temat gramatyki lub nowego słownictwa. Nie zapewnia natychmiastowej korekty błędnych interpretacji [2].

Opanowanie języka obcego różni się od znajomości języka ojczystego właśnie tym: metody komunikacji, zwiezłość informacji w komunikacji i zaangażowanie języka, aktywność komunikacyjna, a także zbiór realizowanych funkcji.

Stopniowe przechodzenie do uczenia się zorientowanego na komunikację uległo zmianie paradygmat nauki języków obcych. Główna zmiana polega na tym, że przedmiotem badań był nie tylko język i jego możliwości ekspresyjne, ale także zachowanie mówiącego w warunkach komunikacji językowej [3].

Zachowanie mówcy w danych warunkach komunikacji językowej rozumie się jako aktywną realizację języka, wiedza psychologiczna i społeczno-kulturowa niezbędna do skutecznego działania komunikacji w języku obcym. Wiedza ta obejmuje opanowanie języka jako dyskurs, czyli jako sposób wykorzystania myśli w tekście.

Podobna wiedza ma na celu opanowanie metod, konstrukcji różnych tekstów ustnych i pisanych gatunków. Wreszcie wiedza ma na celu kształtowanie tolerancji kulturowej u uczniów, różnorodności i orientacji na „świat”, któremu służy język komunikacji zagranicznej [1].

Tak więc metoda komunikatywno-aktywna przyjęta w roli lidera nowoczesnej edukacji, zachęca do kształtowania kompetencji komunikacyjnych, które składa się z językowych, przedmiotowych, społeczno-kulturowych, edukacyjnych i kompetencji kompensacyjnych. Najważniejsze dla metody zorientowanej na komunikację polega na uczeniu się poprzez edukacyjną aktywność komunikacyjną, zbliżoną do rzeczywistego uwzględnienia indywidualnych cech uczniów.

Literatura

1. Данилевська-Бабій Г. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання іноземної мови. *Іноземні мови*, 2001. № 1.
2. Komorowska H. *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa, 2003.
3. Larsen-Freeman D., Anderson M. *Techniques and Principles in Language*

Teaching. Third Edition. Oxford : Oxford University Press, 2015. 252 p.

4. Richards Jack C, Rodgers Theodore S. Approaches and Methods in Language Teaching. Third Edition. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. 410 p.